

სკოპინგის დასკვნა N61

დაგეგმილი საქმიანობის დასახელება: ცემენტის საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „თი ეს გრუპი“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტი, სოფ. მარაბდა;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 06.09.2022;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „ზეციხელი 2010“.

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში შპს „თი ეს გრუპის“ (ს/კ 2405172272) მიერ წარმოდგენილია, თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში, სოფელ მარაბდაში ცემენტის საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების სკოპინგის ანგარიში.

თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში შპს „თი ეს გრუპის“ ცემენტის წარმოებაზე (ცემენტის საწარმოს მოწყობა და ექსპლუატაცია) 2020 წლის 5 აგვისტოს გაცემულია გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება (ბრძანება N 2-690). გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების შესაბამისად, თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში, სოფ. მარაბდაში, შპს „თი ეს გრუპის“ საკუთრებაში არსებულ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე (ს/კ 84.24.31.135) არსებულ ანგარის ტიპის ნაგებობაში დაიგეგმა 10 ტ/სთ წარმადობის წისქვილის განთავსება. მათ შორის, დაიგეგმა 8 (200 ტონა თითოეულის მოცულობა) ცემენტის სილოსის მოწყობა. ცემენტის საწარმოს წლიური წარმადობა შეადგენს - 66 000 ტონას, 330 სამუშაო დღისა და 20 საათიანი სამუშაო გრაფიკის გათვალისწინებით. უახლოესი დასახლებული პუნქტი საპროექტო ტერიტორიის საკადასტრო საზღვრიდან დაშორებულია დაახლოებით 620 მეტრით.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შესაბამისად, ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება ითვალისწინებს დამატებით ახალი 10 ტ/სთ წარმადობის წისქვილის მონტაჟს და შესაბამისად წლიური წარმადობის გაზრდას. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება ითვალისწინებს ასევე 8 (200 ტონა თითოეულის მოცულობა) ცემენტის სილოსიდან მოწყობილი ოთხის გარდა, მხოლოდ სამი (ორი 500 ტ და ერთი 120 ტ მოცულობის) სილოსის მოწყობას.

სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ცნობით 2022 წლის 23 მაისიდან 9 ივნისის ჩათვლით, განხორციელდა შპს „თი ეს გრუპის“ კუთვნილი ცემენტის წარმოების საამქროს ინსპექტირება, რომლის შედეგად გამოვლენილ დარღვევებზე შპს „თი ეს გრუპის“ მიმართ შედგა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმები. მათ შორის დადგინდა, რომ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიხედვით გათვალისწინებული ერთი ცემენტის საფქვაკი წისქვილის გარდა დამონტაჟებულია დამატებით ერთი წისქვილი. დამატებით ახალი 10 ტ/სთ წარმადობის წისქვილის საწარმოში არსებობის ფაქტი დადასტურდა ასევე სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, მიმდინარე ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სააგენტოს წარმომადგენლის მიერ საპროექტო ტერიტორიის ადგილზე დათვალიერებისას.

ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში დაგეგმილი არ არის საწარმოო ტერიტორიის ცვლილება, ასევე უცვლელი რჩება საწარმოს სამუშაო რეჟიმი. სკოპინგის ანგარიშში განხილულია ალტერნატიული ვარიანტების ანალიზი, მათ შორის უმოქმედობის (ნულოვანი) ალტერნატივა, ტექნოლოგიური და მტვერდამჭერი სისტემის ალტერნატიული ვარიანტები. უმოქმედობის (ნულოვანი) ალტერნატივა უარყოფილია პროექტის განხორციელებით მოსალოდნელი დადებითი სოციალურ-ეკონომიკური ფაქტორების გათვალისწინებით. შერჩეულ ტექნოლოგიას წარმოადგენს - 10ტ/სთ წარმადობის ბურთულეებიანი წისქვილი, ხოლო შერჩეულ მტვერდამჭერ სისტემას - სახელოებიანი ფილტრები.

საწარმო მუშაობს წელიწადში 330 დღე, დღეში 20 საათი და წლის განმავლობაში აწარმოებს M-300, M-400, M-500 მარკის - 66 000 ტონა ცემენტს. ცემენტის წარმოებისათვის გათვალისწინებულია 52 800 ტონა კლინკერის, 3 300 ტონა თაბაშირისა და 9 900 ტონა დანამატების დაფქვა. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებამ და საწარმოში ახალი 10 ტ/სთ წარმადობის წისქვილის დამატებამ შესაძლებელი გახადა წლიური წარმადობის გაზრდა, რომელიც ჯამურად 132 000 ტონას შეადგენს. ახალი ტექნოლოგიური ხაზისთვის დამატებით საჭირო იქნება იგივე რაოდენობის კლინკერის, თაბაშირისა და დანამატების დაფქვა. საწარმოს ტექნოლოგიური ციკლი გულისხმობს საწარმოო ტერიტორიაზე ნედლეულის შეტანა-დასაწყობებას, წისქვილებისთვის მიწოდებას და დაფქვას. დაფქვილი ცემენტი წისქვილის შემდეგ მოხვდება სამტვერე საკანში, საიდანაც მტვრის დაჭერა მოხდება ციკლონში, სახელოებიანი ფილტრების საშუალებით. სამტვერე საკანიდან ცემენტი გადადის ელევატორში, სადაც ემატება მტვერდამჭერ სისტემებში დაჭერილი ცემენტი და საბოლოოდ თავსდება ცემენტის სილოსებში. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებისა და შესაბამისი გზშ-ის ანგარიშით დაგეგმილი იყო რვა სილოსის მოწყობა, საიდანაც მოეწყო მხოლოდ ოთხი. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში გათვალისწინებულია - მოსაწყობი ოთხის ნაცვლად, სამი (500, 500 და 120 ტონის ტევადობის) სილოსის მონტაჟი, რის შედეგადაც საწარმოში იქნება სულ შვიდი სილოსი, ჯამური ტევადობით - 1 920 ტონა. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, თითოეულ სილოსზე დამონტაჟებული იქნება აირგამწმენდი სისტემა, სახელოებიანი ფილტრი. საწარმოდან ცემენტის გაცემა ხდება, როგორც ნაყარის ასევე ტომრებში დაფასოებული სახით.

საწარმოში წყალი გამოიყენება მხოლოდ სასმელ-სამეურნეო და სახანძრო დანიშნულებით. სასმელ-სამეურნეო მიზნებისათვის საწარმო წყალს იღებს ადგილობრივი წყალმომარაგების სისტემიდან. ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო წყლები გროვდება ბეტონის ორმოში, რომლის განტვირთვა ხორციელდება ეტაპობრივად, ხოლო სანიაღვრე წყლების ჩაშვება ხორციელდება საწარმოს ტერიტორიის სიახლოვეს არსებულ სანიაღვრე არხებში.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად ობიექტზე მოსალოდნელია, როგორც საწარმოო ისე საყოფაცხოვრებო ნარჩენების წარმოქმნა. მტვერდამჭერში დაჭერილი მასის განთავსება მოხდება ცემენტის სილოსებში, როგორც პროდუქცია. სახიფათო ნარჩენები გადაეცემა შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციას. საყოფაცხოვრებო ნარჩენები შეგროვდება შესაბამის კონტეინერებში, რომელიც პერიოდულად იქნება გატანილი ქ. თბილისის მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონზე, რაც საქმიანობის განხორციელების ადგილმდებარეობის (სოფ. მარაბდა) გათვალისწინებით საჭიროებს დაზუსტებას.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია პროექტის განხორციელებით გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია, ასევე ზოგადი

ინფორმაცია იმ ღონისძიებების შესახებ, რომელიც გათვალისწინებულია უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილებისათვის, შემცირებისათვის ან/და შერბილებისთვის.

პროექტის ფარგლებში გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედება ძირითადად დაკავშირებული იქნება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებასთან და ხმაურის გავრცელებასთან. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, წინასწარი მონაცემებით საწარმოდან 500 მეტრიან რადიუსზე ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები არ გადააჭარბებს ზღვრულ მნიშვნელობას, რაც საწარმოს წლიური წარმადობის ზრდის გათვალისწინებით გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებასა და გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების გაზნევის დეტალური ანგარიშის წარმოდგენას, სადაც გათვალისწინებული იქნება ასევე ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარების მიმართულებები. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოში ცემენტის დაფქვის წისქვილებზე დანერგილი იქნება უწყვეტი მონიტორინგის სისტემები, რომლის შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის - გაფრქვევის წყაროების, მონიტორინგს დაქვემდებარებული კომპონენტების, თვითმონიტორინგისთვის შერჩეული მეთოდის/ხელსაწყო და სტანდარტის შესახებ გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას.

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, არსებული და საპროექტო დანადგარები განთავსებულია დახურულ შენობაში, რის გამოც მოსალოდნელი ხმაურის დონე არ გადააჭარბებს ზღვრულად დასაშვებ ნორმებს - რაც ახალი ტექნოლოგიური ხაზის დამატების, გაზრდილი წარმადობისა და საწარმოს სამუშაო რეჟიმის (20 სთ) გათვალისწინებით საჭიროებს დაზუსტებას. მნიშვნელოვანია, ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით განისაზღვროს მოსალოდნელი ხმაურის დონეები, ხოლო ხმაურის დასაშვები ნორმების მოქმედ (2017 წლის 15 აგვისტოს N398) დადგენილებასთან შესაბამისობაში მოყვანის მიზნით დაიგეგმოს და გზშ-ის ანგარიშში აისახოს სათანადო შემარბილებელი ღონისძიებები.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, სსიპ გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის და საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე. ინფორმაცია ასევე გამოქვეყნდა სსიპ „გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის“ ვებგვერდზე და გადაიგზავნა ცენტრის გამომწერებთან ელ. ფოსტის მეშვეობით. შესაბამისი მუნიციპალიტეტის საინფორმაციო დაფაზე და საქმიანობის განხორციელების სიახლოვეს ინფორმაციის გავრცელების მიზნით, დოკუმენტაცია გადაგზავნილი იქნა ასევე თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის მერიაში. სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა გაიმართა 2022 წლის 26 სექტემბერს, თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ მარაბდის საჯარო სკოლის შენობაში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს, შპს „თი ეს გრუპის“, შპს „ზეციხელი 2010-ის“, თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლები და სოფელ მარაბდის მოსახლეობა. **საჯარო განხილვაზე, ადგილობრივი მოსახლეობის მხრიდან დაფიქსირდა უარყოფითი პოზიცია პროექტის განხორციელებასთან დაკავშირებით.** საჯარო განხილვაზე მოსახლეობის მიერ დაფიქსირებული შენიშვნები ძირითადად ეხებოდა საწარმოს ფუნქციონირების შედეგად ხმაურისა და ატმოსფერულ ჰაერში მტვრის გავრცელებით მოსალოდნელ ზემოქმედებას. მოსახლეობის განმარტებით - საწარმოს ექსპლუატაციის დროს გამოყოფილი მავნე ნივთიერებები უარყოფით გავლენას ახდენს მიმდებარედ არსებულ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებზე/მცენარეულ საფარზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე. საჯარო განხილვაზე გამოთქმული შენიშვნები/მოსაზრებები და შესაბამისი პასუხები/განმარტებები აისახა საჯარო განხილვის ოქმში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით სააგენტოში წარმოდგენილ იქნა ერთობლივი განცხადება თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფ. - ქოთიშის, ძველი და ახალი მარაბდის მოსახლეობის მიერ. წარმოდგენილი განცხადების თანახმად, ცემენტის წარმოებით, მათ შორის წარმადობის გაზრდით, მოსალოდნელი ზემოქმედების გათვალისწინებით მოსახლეობა უკმაყოფილოა და აპროტესტებს სოფლის სიახლოვეს საწარმოს მუშაობას. არსებული მდგომარეობის გამოუსწორებლობის შემთხვევაში მოსახლეობას მიზანშეწონილად მიაჩნია შეწყდეს ცემენტის წარმოება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად სააგენტოს მიერ იდენტიფიცირებული იქნა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროები, სახეები და ობიექტები. ამასთან, განსაზღვრული და დაგეგმილი იქნა საქმიანობის გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების საკითხები.

გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი:

1. **გზმ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზმ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
- 2.1. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად **გზმ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს** იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.
3. **გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1. **გზმ-ის ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იქნეს ადგილზე არსებული ფაქტობრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით, სადაც შეფასებული და გაანალიზებული იქნება საწარმოს ტერიტორიაზე ამჟამად არსებული მდგომარეობა და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში მოსალოდნელი შესაძლო ზემოქმედების სახეები.**
4. **გზმ-ის ანგარიშში, ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - პროექტის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების საჭიროების დეტალური დასაბუთება (გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონის საფუძველზე);
 - საწარმოში არსებული/მიმდინარე საქმიანობის დეტალური აღწერა;
 - დაგეგმილი ცვლილებების დეტალური აღწერა;
 - საწარმოს ტერიტორიის აღწერა, მათ შორის საქმიანობის განხორციელების ადგილის საკადასტრო კოდი და GPS კოორდინატები, Shp ფაილებთან ერთად;
 - ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, საწარმოს განახლებული გენერალური გეგმა, შესაბამისი აღნიშვნებით და ექსპლიკაციით, სადაც დატანილი იქნება საწარმოს დანადგარები, დამხმარე ტექნოლოგიური

მოწყობილობები და ტექნოლოგიური უზნები, გაფრქვევისა და ხმაურის წყაროები;

- დაზუსტებული მანძილები საწარმოს ტერიტორიიდან უახლოეს საცხოვრებელ სახლ(ებ)ამდე და სხვა შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ ობიექტებამდე (მდებარეობის მითითებით);
- ინფორმაცია საწარმოს ტერიტორიიდან 500 მეტრის რადიუსში არსებული ნებისმიერი ტიპის სამრეწველო, მათ შორის საპროექტო საქმიანობის ანალოგიური, ობიექტ(ებ)ის შესახებ (მანძილებისა და საქმიანობის მითითებით);
- საწარმოო ტერიტორიის გარემოს არსებული მდგომარეობის ანალიზი;
- ინფორმაცია გარემოს დაცვის მიზნით შემოთავაზებული დაგეგმილი საქმიანობის ყველა გონივრული ალტერნატივის შესახებ, შესაბამისი დასაბუთებით. ალტერნატივების ანალიზის შესახებ წარმოდგენილი ინფორმაცია გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს სათანადო დასაბუთებას, მათ შორის წარმოდგენილი უნდა იქნეს ალტერნატივების შედარებითი ანალიზი, შერჩეული ალტერნატივის გარემოსდაცვითი დასაბუთებით, ხოლო უმოქმედობის ალტერნატივის უარყოფა დასაბუთებული უნდა იქნეს სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე მოსალოდნელი დადებითი და ეკოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედების ურთიერთშეწონის საფუძველზე. მათ შორის წარმოდგენილი უნდა იქნეს საქმიანობის განუხორციელებლობის შემთხვევაში გარემოს არსებული მდგომარეობის ბუნებრივად განვითარების აღწერა;
- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღებიდან დღემდე საწარმოში მოწყობილი/არსებული და მოსაწყობი/საპროექტო ტექნოლოგიური ობიექტების/დანადგარების შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;
- დეტალური ინფორმაცია ცემენტის წარმოების ძველი და ახალი ტექნოლოგიური ხაზების შესახებ (საპასპორტო მონაცემების, მათ შორის საპროექტო წარმადობის მითითებით);
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, ინფორმაცია საქმიანობის ფიზიკური მახასიათებლების შესახებ, მათ შორის ინფორმაცია არსებული და დაგეგმილი წარმადობის/საწარმოო სიმძლავრის (საათური, დღიური, წლიური) და სამუშაო რეჟიმის შესახებ;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, ცემენტის საწარმოს ტექნოლოგიური პროცესების დეტალური აღწერა, შესაბამისი თანმიმდევრობით. ცემენტის საწარმოს ტექნოლოგიური სქემა და ტექნოლოგიური ციკლი, სქემატური ნახაზების მითითებით და შესაბამისი ექსპლიკაციით;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით ინფორმაცია წლის განმავლობაში წარმოებული პროდუქციის მარკისა და რაოდენობის შესახებ;
- ინფორმაცია წარმოებული პროდუქციის დასაწყობების შესახებ - დეტალური ინფორმაცია არსებული და საპროექტო სილოსების შესახებ (ტიპი, მოცულობა და სხვ). ამასთან ინფორმაცია არსებულ და საპროექტო სილოსებზე მტვერდამჭერი სისტემის მოწყობის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია საწარმოს ნედლეულით მომარაგების, ნედლეულის წარმოშობის, რაოდენობის, ტიპის, ნედლეულის დასაწყობების ადგილისა და პირობების შესახებ;

- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, **დაზუსტებული ინფორმაცია** არსებულ საწყობებში გაზრდილი რაოდენობის ნედლეულის განთავსების უზრუნველყოფის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია ნედლეულის შემოტანის და პროდუქციის გატანის პროცედურების/ტრანსპორტირების შესახებ, შესაბამისი სამომხრად მარშრუტის მითითებით (რუკაზე ჩვენებით, სქემატური ნახაზებით);
- ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იქნეს ნედლეულის-პროდუქციის ტრანსპორტირების **გეგმა-გრაფიკი** (ნედლეულის/პროდუქციის შემოტანის და გატანის სიხშირის მითითებით);
- ინფორმაცია საწარმომდე მისასვლელი გზების და მათი მდგომარეობის შესახებ;
- ნედლეულის-პროდუქციის ტრანსპორტირებისას დასახლებულ პუნქტ(ებ)ში გადაადგილების შემთხვევაში ინფორმაცია შესაბამისი პირობების დაცვის შესახებ (მაგ: დაბალი სიჩქარე, მარის გადახურვა, ღამის საათებში მოძრაობის აკრძალვა);
- ინფორმაცია ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისათვის გამოყოფილი ტრანსპორტისა და რაოდენობის შესახებ;
- ინფორმაცია საწარმოს ტერიტორიის დატოვებამდე ცემენტშიდების საბურავების მტვრისგან გათავისუფლების შესახებ;
- ამასთან ინფორმაცია ცხელ და მშრალ ამინდებში საპროექტო ტერიტორიისა და მისასვლელი გზების მორწყვის შესახებ (**მორწყვის გეგმა-გრაფიკის მითითებით**);
- ინფორმაცია საწარმოს არსებული და საპროექტო მტვერდამჭერი სისტემის შესახებ, მტვერდამჭერი სისტემის პარამეტრების (საპასპორტო მონაცემების) მითითებითა და ეფექტურობის დასაბუთებით;
- ამასთან ინფორმაცია მტვერდამჭერი სისტემის ტექნიკური გამართულობის კონტროლის, პარამეტრების დაცვის, მათ შორის სახელოიანი ფილტრების დროული გამოცვლის შესახებ;
- ინფორმაცია მტვერდამჭერში დაგროვილი მტვრის მართვის შესახებ;
- ინფორმაცია საწარმოს ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარების მიმართულების შესახებ (რაც მნიშვნელოვანია უახლოესი დასახლების მიმართულებით ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებით მოსალოდნელი ზემოქმედების მნიშვნელობის დასადგენად);
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში გამწვანების ზოლის არსებობის ან/და მოწყობის (დასახლებული პუნქტის მიმართულებით) შესაძლებლობის შესახებ;
- ინფორმაცია კომპანიის საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების (კოდი, დასახელება, მახასიათებელი, რაოდენობა, ნარჩენების დამუშავებისთვის გამოყენებული მეთოდები და ა.შ) და მათი შემდგომი მართვის შესახებ საქართველოს კანონის ნარჩენების მართვის კოდექსისა და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;
- ინფორმაცია ობიექტების სასმელ-სამეურნეო და სახანძრო წყალმომარაგების შესახებ;
- დაზუსტებული ინფორმაცია წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური წყლების მართვის შესახებ;

- ინფორმაცია საწარმოს ტექნოლოგიურ უბნებზე წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების მართვის შესახებ, მათ შორის ინფორმაცია სანიაღვრე წყლების არინებისთვის არსებული ინფრასტრუქტურის შესახებ;
- საწარმოს ფუნქციონირების დროს მოსალოდნელი შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა. მათ შორის, საწარმოს სახანძრო უსაფრთხოების საკითხების/ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- საპროექტო ტერიტორიის სარგებლობის ან/და საკუთრების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა, მათ შორის დასაქმებულთა შორის ადგილობრივი მოსახლეობის წილი, ასევე პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია გზშ-ის ფარგლებში ჩატარებული საბაზისო/საძიებო კვლევებისა და გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის გამოყენებული მეთოდების შესახებ.

5. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება, მათ შორის:

- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერულ ჰაერზე, სადაც მოცემული უნდა იყოს:
 - ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროები (გენ-გეგმაზე მითითებით), გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა რაოდენობრივი და თვისობრივი მონაცემები, გაბნევის ანგარიში (**გაბატონებული ქარების მიმართულებების გათვალისწინებით**);
 - ატმოსფერულ ჰაერზე მოსალოდნელი ზემოქმედების პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები, დაგეგმილი ღონისძიებების ეფექტურობის დასაბუთებით;
 - ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის მონიტორინგის გეგმა. მათ შორის, 2013 წლის 31 დეკემბრის №413 დადგენილებით განსაზღვრული უწყვეტი ინსტრუმენტული თვითმონიტორინგის სისტემის საწარმოში დანერგვის შესახებ **დეტალური ინფორმაცია**, გაფრქვევის წყაროების, მონიტორინგს დაქვემდებარებული კომპონენტების, თვითმონიტორინგისთვის შერჩეული მეთოდის/ხელსაწყო და სტანდარტის მითითებით;
- გზშ-ის ანგარიშს თან უნდა ახლდეს ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების განახლებული პროექტი;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებისა და საწარმოს სამუშაო რეჟიმის (20 სთ) გათვალისწინებით დეტალური ინფორმაცია ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ, სადაც სათანადოდ იქნება გათვალისწინებული არსებული/ფაქტობრივი და საპროექტო გარემოებები (ხმაურის ყველა წყაროს გენგეგმაზე დატანით). მოცემული უნდა იქნეს ხმაურის გავრცელების დონეების გაანგარიშება-მოდელირება, და შესაბამისი შედეგები.

განისაზღვროს შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებებისა და მონიტორინგის საკითხები;

- დაზუსტებული ინფორმაცია ვიზრაციით გამოწვეული ზემოქმედებისა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- გაზრდილი წარმადობის ფონზე დეტალურად უნდა იქნეს წარმოდგენილი - გარემოზე ზემოქმედების შეფასება ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისას, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრით. ამასთან, ინფორმაცია ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებით სატრანსპორტო ნაკადებზე მოსალოდნელი ზემოქმედებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ბიოლოგიურ გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების შეფასება და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე და გრუნტის ხარისხზე, შესაძლო დაბინძურების განსაზღვრა, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ზედაპირულ და მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების დაბინძურების რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ნარჩენების წარმოქმნა-გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედებისა და შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია (ნარჩენების მართვის გეგმა);
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- მნიშვნელოვანია გზმ-ის ანგარიშში დეტალურად იქნეს ასახული პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება სოციალურ გარემოზე, ასევე განსაზღვროს ადამიანის ჯანმრთელობასთან, უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები. **ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იქნეს სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მათ მიერ (მათ შორის საჯარო განხილვაზე) წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება, შენიშვნებზე რეაგირება;**
- ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე მოსალოდნელი ზემოქმედება შეფასებული უნდა იქნეს, როგორც მომსახურე/დასაქმებულ პერსონალის ისე უახლოესი დასახლებული პუნქტის მოსახლეობის მიმართ;
- მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ **დაზუსტებული ინფორმაცია** მიმდებარედ არსებულ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებზე და მცენარეულ საფარზე;
- კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ დეტალური ინფორმაცია, რომელიც წარმოდგენილი უნდა იქნეს გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის. კუმულაციურ ზემოქმედებასთან მიმართებაში განისაზღვროს შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- **გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება** (რაც გულისხმობს გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთმეწონას გარემოსდაცვით, კულტურულ, ეკონომიკურ და სოციალურ ჭრილში);
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, საქმიანობის ფარგლებში განსახორციელებელი **შემარბილებელი ღონისძიებების შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი;**

- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, საქმიანობის ფარგლებში განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი (საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის სიხშირის, მეთოდის და ა.შ მითითებით), სადაც განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა ატმოსფერულ ჰაერში ემისიებსა და ხმაურის გავრცელებას;
- გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები.

6. საკითხები/შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზმ-ის ანგარიშში:

- ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ პროექტის შესახებ საჯარო განხილვაზე და სააგენტოში წერილობით დაფიქსირებული შენიშვნების/მოსაზრებების, მათ შორის წინააღმდეგობრივი პოზიციის გათვალისწინებით მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი იქნეს - პროექტთან დაკავშირებით ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირების, მათი პოზიციების, დამოკიდებულების, აზრის გათვალისწინების და შეთანხმების (არსებობის შემთხვევაში) ამსახველი ინფორმაცია;
- ცალკე ქვეთავის სახით წარმოდგენილი იქნეს 2020 წლის 5 აგვისტოს გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით (ბრძანება № 2-690) განსაზღვრული პირობების შესრულების მდგომარეობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (განხილული იქნეს თითოეული პირობის შესრულების საკითხი/ანალიზი);
- ობიექტზე გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ ჩატარებული გეგმიური-არაგეგმიური შემოწმებების, გამოვლენილი დარღვევებისა და მათი აღმოფხვრისთვის განსაზღვრული ქმედებების/გონივრული ვადების შესახებ ინფორმაცია;
- ინსპექტირების შედეგების მიხედვით - შპს „თი ეს გრუპი“-ს მიერ დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან მავნე ნივთიერებების ორგანიზებული გაფრქვევისას არ არის შესრულებული ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის ინსტრუმენტული მეთოდით უწყვეტად განსაზღვრის ვალდებულება, რაზედაც მიმდინარე წლის 1 ივნისს შედგა ოქმი ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის კოდექსის 76¹ მუხლის I ნაწილით. მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტდეს საწარმოს ექსპლუატაციაში შესვლიდან დღემდე რატომ არ მომხდარა აღნიშნული ვალდებულების შესრულება და კონკრეტულად როდის იქნება უზრუნველყოფილი საწარმოში (როგორც არსებული ისე საპროექტო ტექნოლოგიური ხაზებისთვის) უწყვეტი ინსტრუმენტული თვითმონიტორინგის სისტემის დანერგვა, მონიტორინგის შერჩეული მეთოდის/ხელსაწყო და სტანდარტის მითითებით;
- პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი ცვლილებების გათვალისწინებით, დაზუსტებას საჭიროებს 2020 წლის 5 აგვისტოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების (ბრძანება №2-690) გაუქმების/ძალადაკარგულად გამოცხადების საკითხი. მიზანშეწონილია გზმ-ის ანგარიშმა მოიცვას გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული, ასევე ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებით გათვალისწინებული საქმიანობის დეტალური ანალიზი და წარმოსადგენ გზმ-ის ანგარიშში, კანონმდებლობის შესაბამისად, მიეთითოს მოთხოვნა 2020 წლის 5 აგვისტოს გაცემული გარემოსდაცვითი

გადაწყვეტილების (ბრძანება №2-690) გაუქმებასთან/ძალადაკარგულად გამოცხადებასთან დაკავშირებით;

- სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, წინასწარი მონაცემებით საწარმოდან 500 მეტრიან რადიუსზე ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები არ გადააჭარბებს ზღვრულ მნიშვნელობას, რაც საწარმოს წლიური წარმადობის ზრდის გათვალისწინებით გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებასა და გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების გაბნევის დეტალური ანგარიშის წარმოდგენას, სადაც გათვალისწინებული იქნება ასევე ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარების მიმართულებები;
- ამასთან, მნიშვნელოვანია გზშ-ის ეტაპზე დეტალურად იქნეს წარმოდგენილი დაზუსტებული ინფორმაცია არაორგანიზებული გაფრქვევის წყაროების და აღნიშნული წყაროებიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის შემცირების ან/და პრევენციის ღონისძიებების შესახებ;
- წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, არსებული და საპროექტო დანადგარები განთავსებულია დახურულ შენობაში, რის გამოც მოსალოდნელი ხმაურის დონე არ გადააჭარბებს ზღვრულად დასაშვებ ნორმებს - რაც ახალი ტექნოლოგიური ხაზის დამატების, გაზრდილი წარმადობისა და საწარმოს სამუშაო რეჟიმის (20 სთ) გათვალისწინებით საჭიროებს დაზუსტებას. მნიშვნელოვანია, ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით განისაზღვროს მოსალოდნელი ხმაურის დონეები, ხოლო ხმაურის დასაშვები ნორმების მოქმედ (2017 წლის 15 აგვისტოს N398) დადგენილებასთან შესაბამისობაში მოყვანის მიზნით დაიგეგმოს და გზშ-ის ანგარიშში აისახოს სათანადო შემარბილებელი ღონისძიებები;
- წარმოდგენილ იქნეს შესაბამისი დასაბუთება, რამდენად უზრუნველყოფს ტერიტორიაზე არსებული შენობა-ნაგებობა - ცემენტის წარმოების გარემოსდაცვითი რეგულაციების სრული დაცვით განხორციელებას;
- სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, ნედლეულის შემოზიდვა იწარმოებს მხოლოდ დღის საათებში, თუმცა დაზუსტებას საჭიროებს რა მონაკვეთში იწარმოებს მზა პროდუქციის გადაზიდვა;
- ელექტრონული გადამოწმებით, საპროექტო ტერიტორიის საკადასტრო საზღვრიდან სამხრეთით, დაახლოებით 28 მეტრში ფიქსირდება შენობა-ნაგებობა, რომლის ფუნქციური სტატუსის/დატვირთვის შესახებ ინფორმაცია საჭიროებს დაზუსტებას;
- საპროექტო ობიექტის მდებარეობის გათვალისწინებით დაზუსტებას საჭიროებს ნარჩენების ე. თბილისის მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონზე გატანის შესახებ ინფორმაცია;
- სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ცნობით 2022 წლის 23 მაისიდან 9 ივნისის ჩათვლით, განხორციელდა შპს „თი ეს გრუპის“ კუთვნილი ცემენტის წარმოების საამქროს ინსპექტირება, რომლის შედეგად გამოვლენილ დარღვევებზე შპს „თი ეს გრუპის“ მიმართ შედგა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმები. მათ შორის დადგინდა, რომ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიხედვით გათვალისწინებული ერთი ერთეული ცემენტის საფქვავე წისქვილის გარდა დამონტაჟებულია დამატებით ერთი წისქვილი. დამატებით ახალი 10 ტ/სთ წარმადობის წისქვილის საწარმოში არსებობის ფაქტი დადასტურდა ასევე სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, მიმდინარე ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სააგენტოს წარმომადგენლის მიერ საპროექტო ტერიტორიის ადგილზე დათვალიერებისას. აღნიშნული გარემოების გათვალისწინებით

გაცნობებთ რომ გზშ-ის ანგარიში სრულ თანხვედრაში უნდა იყოს საწარმოში არსებულ ფაქტობრივ მდგომარეობასთან;

- დაზუსტებული ინფორმაცია მწარმოებლურობის შესაძლო გაფართოების, წარმადობის შესაძლო გაზრდისა და დამატებით ახალი ტექნოლოგიური ხაზის მოწყობის შესახებ;
- გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების დეტალური ანალიზი და შემარბილებელი ღონისძიებები სრულ თანხვედრაში უნდა იყოს პროექტის მახასიათებლებთან და დაგეგმილ საქმიანობასთან;
- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით ადმინისტრაციული წარმოების დაწყებისთვის - გზშ-ის ანგარიშიში გათვალისწინებული უნდა იქნეს სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მოთხოვნები;

❖ გზშ-ის ანგარიშიში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული საკითხების გათვალისწინების შესახებ, ერთიანი ცხრილის სახით (გვერდებისა და (ქვე)თავების მითითებით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს „თი ეს გრუპის“ მიერ სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში წარმოდგენილ პროექტზე, რომელიც ეხება თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში, სოფელ მარაბდაში ცემენტის წარმოების ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებას, **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოპოვებული, შესწავლილი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით. გზშ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.